ب□گ□ ب□منـــــا□ م□ه□ن□وە..
مەحمود عەبدو□ا

دیدی جان جاک ڕۆسۆ لەبارەی بەڵگەی ئەقڵانی بۆمناڵان

هێزی ئاوەز دوای هەموو هێزو وزەکانیتر گەشەدەکات، بۆیە ڕۆسۆ پێیـــوایە گەمـــژەییە ئێمە بەبەڵگەی ئەقڵـــانی بمـــانەوێت وزەو هێزەکانیتری مناڵ گەشە پێبکەین… ئەمە ڕێک پێچەوانەی پەروەردەی دروستە …بەبڕوای ڕۆسۆ هێنانەوەی بەڵگە بۆمناڵ سودی نابێت،چونکە دواجار فێری ئەو وشانە دەبێت کەلێیان تێناگات وشەی وەک ئەرک ،ئەخلاق…واتا چەمکە ئەخلاقیەکان، بۆیە دواتر مناڵ بەفشە ئەم وشانە بەکاردێنێ و تەنانەت وانیشاندەدات کە لەمامۆستاکەی بەتواناترە و مشتـــومڕ دەکـــات و ســـەربزێو دەبێ لەجیـــاتی گـــوێڕایەڵی… چەمکە ئەخلاقیەکان بۆمناڵ واتایان نییە و تێیان ناگات، بەڵام ئەم مناڵە فێرد□ بێت چی لەقازانجیەتی و چی زەرەریەتی، بۆیە ئێوە وادەزانن قەناعەتی بەقسەکانتانکردوە، بەڵام لەڕاستیدا گاڵتەتان پێدەکات و فریوتان دەدات، فێری دوڕویی وخۆپەرستی دەبێت،لەڕێگەی یاریکردن بە وشەوە هەوڵدەدات ئەوشتەی حەقی ئەونییە بەدەستی بێنێ،هەوڵدەدات بە قسە ڕاستی ڕوداوەکا ن بشارێتەوە، ئەم جۆرە پەروەردەیە وادەکات مناڵ لەکاتێکدا بزانێت ئەوکارەی دەیکات ئەگەر ئاشکرانابێت، ئەوا هیـــچ هەســـت ناکـــات هەڵەیە، کە ئـــاشکراش بـــو دانـــی پیـــادەنێت.ئەم پەروەردەیە وادەکات لەگەورەیشدا هیچ کارێک بە ئارەزوو نەکات، بێ چـــاودێری و زۆرلێکـــردن،ڕەنگە بڵێـــن گەورەکـــانیش ســـەبارەت بەیاســـا وادەکەن، بەڵام ئەمە هەر ئەنجامی بەڵگە هێنانەوەیە. مناڵ نابێ بەڵگەی بۆبهێنیتەوە دەبێـــت ڕێگـــری ڕەفتـــارێکی لێبکەی بێ ئەوەی بەڵگەی بۆ بێنیـــتەوە.

هەنـــدێ پەروەردەکـــار دەیـــانەوێت منـــاڵ مامۆســـتایەکی ساوابێت، یـــان بیرمەند، دەیانەوێت مناڵێکی دەساڵان بە بەڵگە هێنانەوە ئیقناعبکەن ، بەڵام لەڕاستیدا ئەمە پێچەوانەی سروشتی مناڵە. مناڵان بەهۆی ئامۆژگاریە ئەخلاقیەکانی پێچەوانەی سروشتیان ڕقیا ن لەمامۆستا دەبێتەوە، ئەمەش وادەکـــات پەنـــا بەر نە بەرفڕوفێڵ. پێویســـتە یەک شـــت بکەیـــن ئ□و□یـــش ئەوەیە کە تێـــی بگەیەنیـــن ئەو ئـــاتاجی بەشتـــانێک هەیە، ئاتاجی سروشتی، نەوەک لەبەر ئێمە گوێڕای□ب□ت. بەبڕوای ڕۆسۆ ئێمە ئەو پێویســـتیانەی لەلاوازی ســـروشتمانەوەن قبوڵـــدەکەین، بەڵام پێویستیمان بۆکەسانیتر لا ناخۆشە.چونکە مناڵ حەزیان لەئازادییە

، ئازادییان قەرەبووی ئازارەکانیان دەکاتەوە . بەڵگە هێناناوەی ئەقڵانی ئەنجامەکەی ناگوێڕایەڵی و چەقەسرۆییە. کەواتا مناڵ دەبێت ڕابهێندرێت لەسەر هەندێ ڕەفتار بەشێوەیەک کە وابزانێ شتێکی سروشتییە، نەک ل□ بەرئەوەی ئەگەروانەکات سزا دەدرێ یان ناچارە گوێڕایەڵ بێت، یان ل□ بەرئەوەی ئەوڕەفتارە نائەخلاقییە. عەلی وەردی کۆمەڵناس هەمان ڕای هەیە، دەڵێت : مامۆستاکان ئامۆژگاری پێچەوانەی سروشتی مر□ق د□کەن، هەربۆیە قوتابیان گوێدەگرن ، ئێمە وادەزانین قەناعەتیان کردوە بەڵام هەر کە چاویان لەمامۆستا نەما، دەگەڕێنەوە سەرسروشتی خۆیان، تەنانەت مەلاکانیش بەئامۆژگاریەکانیان خەڵک دەخەنە گریان ، ئامۆژگاریی ئەوەی قۆڵی خەڵک نەبڕن، بەڵام حاڵی بازاڕ شتێکیتر دەخوازێ ، بۆیە هەرئەوەندە خەڵک لەمزگەوت هاتن دەرەوە دەگەڕێنەوە سەرسروشتەکەی خۆیان.

ئەم دوو حاڵەتەی مەلاو پیاوانی ئاینی زۆر تراژیدی کۆمیدییە. زۆرجار مامۆستایان گلەیی دەکەن کە قوتابیەکانیان ئامۆژگاری وەرناگرن ، دوای قسەکردن و کەچاویان لەمامۆستا نەما، دەستدەکەنەوە بە ڕەفتاری پێچەوانەی ئامۆژگاریەکان. لەڕاستیشدا لەبەر ئەوەیە مامۆستایان دەیانەوێت مناڵ وەک گەورە ڕەفتاربکەن، لەلایەکیتر بە فەرماندان و ئامۆژگاری وەڕسیان دەکەن. منا□□ا نابێت وابزانێ مامۆستا فەرمانی بەسەردا دەدات، دەبێت وابزانێت ئەو کارەیدەیکات شتێکی سروشتییە، نەک لەترسی سزاو سەرزەنشت و پاداشت، چونکە دواجار ڕەفتاری نابەجێ دەکات و لای مامۆستاش پاساوی بۆ دێنێتەوە، یان دانی پیادەنێت .

ڕاسڵ دەڵێت: چاولێبونی باش و پەروەردەکردنی خو□ باشەکان تا تەمەنی پێنج ساڵی باشترە لەکارو بەڕێو□ بڕنی ئەوانەی لەقوتابخانەکاندا چەقد□ بەستن لەسەرهو□دان بۆ پێشکەشکردنی هزرو بیری ڕوت بۆگەیشتن بەئاکارو مۆڕاڵی باش .

مەحمود عەبدوڵڵا